ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 14ης Μαρτίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική ασφάλιση – Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων – Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 – Άρθρο 3 – Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής – Επιβαρύνσεις επί των εισοδημάτων από περιουσία Γάλλου υπηκόου υπαγόμενου στο ελβετικό καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης – Επιβαρύνσεις για τη χρηματοδότηση δύο παροχών τις οποίες διαχειρίζεται το γαλλικό Εθνικό Ταμείο αλληλεγγύης για την αυτονομία – Άμεσος και αρκούντως ουσιαστικός σύνδεσμος με ορισμένους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης – Έννοια της "παροχής κοινωνικής ασφάλισης" – Εξατομικευμένη εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του αιτούντος – Συνεκτίμηση των πόρων του αιτούντος για τον υπολογισμό του ποσού των παροχών»

Στην υπόθεση C-372/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το cour administrative d'appel de Nancy (διοικητικό εφετείο Νανσύ, Γαλλία) με απόφαση της 31ης Μαΐου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Ιουνίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Ministre de l'Action et des Comptes publics

κατά

ζεύγους Raymond Dreyer,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, E. Levits και C. Vajda (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι σύζυγοι Dreyer, εκπροσωπούμενοι από τον J. Schaeffer, avocat,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και R. Coesme,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους D. Martin και M. Van Hoof,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του ministre de l'Action et des Comptes publics (Υπουργού Δημόσιας Διοίκησης και Οικονομικών, Γαλλία) και των συζύγων Dreyer, φορολογικών κατοίκων Γαλλίας ασφαλισμένων στο ελβετικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (στο εξής: σύζυγοι Dreyer), σχετικά με την καταβολή εισφορών και επιβαρύνσεων οι οποίες επιβλήθηκαν στα εν λόγω πρόσωπα για το έτος 2015 επί των εισοδημάτων τους από κινητές αξίες.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η Συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων

3 Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα κράτη μέλη της, αφενός, και η Ελβετική Συνομοσπονδία, αφετέρου, υπέγραψαν στις 21 Ιουνίου 1999 επτά συμφωνίες, μεταξύ των οποίων καταλέγεται και η Συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (ΕΕ 2002, L 114, σ. 6, στο εξής: Συμφωνία για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων). Με την απόφαση 2002/309/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, σχετικά με τη συμφωνία επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας, της 4ης Απριλίου 2002, για τη σύναψη επτά συμφωνιών με την Ελβετική Συνομοσπονδία (ΕΕ 2002, L 114, σ. 1), οι επτά αυτές συμφωνίες εγκρίθηκαν εξ ονόματος της Κοινότητας και τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2002.

4 Κατά το προοίμιο της Συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, τα συμβαλλόμενα μέρη είναι «αποφασισμένα να εφαρμόσουν την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων στις επικράτειές τους, βάσει των διατάξεων που ισχύουν επί του θέματος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα».

5 Το άρθρο 8 της συμφωνίας αυτής, που τιτλοφορείται «Συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης», προβλέπει τα εξής:

«Τα συμβαλλόμενα μέρη ρυθμίζουν, σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ, τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης με στόχο να εξασφαλίσουν ιδίως:

α) την ισότητα μεταχείρισης,

β) τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας,

γ) τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτών·

δ) την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που διαμένουν στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών,

ε) τη διοικητική αλληλοβοήθεια και συνεργασία μεταξύ των αρχών και των θεσμικών οργάνων.»

6 Το παράρτημα ΙΙ της εν λόγω συμφωνίας, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 1/2012 της μεικτής επιτροπής που συστάθηκε από την ίδια συμφωνία, της 31ης Μαρτίου 2012 (ΕΕ 2012, L 103, σ. 51), περιλαμβάνει το άρθρο 1, το οποίο έχει ως εξής:

«1. Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να εφαρμόζουν μεταξύ τους, όσον αφορά τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, τις νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις οποίες γίνεται αναφορά στο τμήμα Α του παρόντος παραρτήματος και όπως αυτές τροποποιήθηκαν από το τμήμα Α του παρόντος παραρτήματος ή κανόνες ισοδύναμους με αυτές τις πράξεις.

2. Ο όρος "κράτος(-η) μέλος(-η)" που περιλαμβάνεται στις νομικές πράξεις που αναφέρονται στο τμήμα Α του παρόντος παραρτήματος θεωρείται ότι, πέραν των κρατών που καλύπτονται από τις σχετικές νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει και την Ελβετία.»

7 Το τμήμα Α του παραρτήματος αυτού παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στον κανονισμό 883/2004.

Ο κανονισμός 883/2004

8 Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού 883/2004 ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις νομοθεσίες που αφορούν τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που έχουν σχέση με:

α) παροχές ασθένειας·

β) παροχές μητρότητας και ισοδύναμες παροχές πατρότητας·

γ) παροχές αναπηρίας·

δ) παροχές γήρατος·

ε) παροχές επιζώντων·

στ) παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας·

ζ) επιδόματα θανάτου·

η) παροχές ανεργίας·

θ) παροχές προσύνταξης·

ι) οικογενειακές παροχές.

[…]

3. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται επίσης στις ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα, οι οποίες καλύπτονται από το άρθρο 70.»

9 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:

«Τα πρόσωπα στα οποία εφαρμόζεται ο παρών κανονισμός υπάγονται στη νομοθεσία ενός και μόνον κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τον παρόντα τίτλο.»

Το γαλλικό δίκαιο

10 Το άρθρο 1600-0 F bis του code général des impôts (γενικού φορολογικού κώδικα), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, όριζε τα εξής:

«I. – Η επιβάρυνση κοινωνικού χαρακτήρα επί των εισοδημάτων από περιουσία καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου L. 245-14 του code de la sécurité sociale (κώδικα κοινωνικής ασφάλισης).

[…]»

11 Το άρθρο L. 245-16 του code de la sécurité sociale, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, όριζε τα εξής:

«I. – Ο συντελεστής των επιβαρύνσεων κοινωνικού χαρακτήρα που αναφέρονται στα άρθρα L. 245-14 και L. 245-15 καθορίζεται σε 4,5 %.

II. – Το προϊόν των επιβαρύνσεων που αναφέρονται στην παράγραφο I κατανέμεται ως εξής:

– μερίδιο που αντιστοιχεί σε ποσοστό 1,15 % υπέρ του Εθνικού Ταμείου αλληλεγγύης για την αυτονομία·

[…]».

12 Το άρθρο L. 14-10-1 του code de l'action sociale et des familles (κώδικα κοινωνικής και οικογενειακής πολιτικής) ορίζει τα εξής:

«I. – Το Εθνικό Ταμείο αλληλεγγύης για την αυτονομία έχει ως αποστολή:

1° Να συμβάλλει στη χρηματοδότηση της πρόληψης και της συνδρομής της απώλειας της αυτονομίας των ηλικιωμένων ατόμων και των ατόμων με αναπηρία, κατ' οίκον και σε ίδρυμα, καθώς και στην οικονομική στήριξη των ατόμων που φροντίζουν μέλη της οικογένειάς τους, σεβόμενο την αρχή της ίσης μεταχείρισης των ενδιαφερομένων σε όλη την επικράτεια·

[…]

10° Να συμβάλλει στη χρηματοδότηση των επενδύσεων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη των τεχνικών προτύπων και των προτύπων ασφάλειας, στην αναβάθμιση των ευρισκόμενων σε λειτουργία εγκαταστάσεων καθώς και στη δημιουργία νέων θέσεων σε κοινωνικά και ιατροκοινωνικά ιδρύματα και υπηρεσίες·

[…]».

13 Το άρθρο L.14-10-4 του εν λόγω κώδικα έχει ως εξής:

«Τα προϊόντα που διατίθενται στο Εθνικό ταμείο αλληλεγγύης για την αυτονομία αποτελούνται από:

[…]

2° Μια πρόσθετη εισφορά στην κοινωνικού χαρακτήρα επιβάρυνση που προβλέπεται στο άρθρο L. 245-14 του κώδικα κοινωνικής ασφάλισης και μια πρόσθετη εισφορά στην κοινωνικού χαρακτήρα επιβάρυνση που προβλέπεται στο άρθρο L. 245-15 του ίδιου κώδικα. Αυτές οι πρόσθετες εισφορές επιβάλλονται, ελέγχονται, εισπράττονται και καθίστανται απαιτητές υπό τους ίδιους όρους και επ' απειλή των ίδιων κυρώσεων με εκείνους που ισχύουν για τις επιβαρύνσεις αυτές κοινωνικού χαρακτήρα. Ο συντελεστής τους καθορίζεται σε 0,3 %·

[…]».

14 Το άρθρο L. 232-1 του εν λόγω κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Κάθε ηλικιωμένο πρόσωπο που διαμένει στη Γαλλία και αδυνατεί να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της έλλειψης ή της απώλειας της αυτονομίας του λόγω της φυσικής ή διανοητικής του κατάστασης δικαιούται ειδικό επίδομα αυτονομίας, προσαρμοσμένο στις ανάγκες του.

Το επίδομα αυτό παρέχεται υπό τους ίδιους όρους σε ολόκληρη την εθνική επικράτεια και προορίζεται για πρόσωπα που, ανεξαρτήτως της ιατρικής φροντίδας της οποίας ενδεχομένως τυγχάνουν, χρήζουν βοήθειας για την εκπλήρωση των βασικών αναγκών τους ή χρήζουν τακτικής παρακολούθησης λόγω της κατάστασής τους.»

15 Το άρθρο L. 232-2 του ίδιου κώδικα ορίζει τα εξής:

«Το ειδικό επίδομα αυτονομίας, το οποίο έχει τον χαρακτήρα παροχής σε είδος, χορηγείται κατόπιν αιτήσεως, εντός των ορίων των τιμών που καθορίζονται με κανονιστική πράξη της διοίκησης, σε όποιον αποδεικνύει ότι διαμένει μόνιμα και νόμιμα [στη Γαλλία] και πληροί τις προϋποθέσεις της ηλικίας και της απώλειας αυτονομίας, οι οποίες ορίζονται αμφότερες με κανονιστική πράξη, η δε δεύτερη αξιολογείται επί τη βάσει κριτηρίων εφαρμοζόμενων σε εθνική κλίμακα.»

16 Το άρθρο L. 232-4 του code de l'action sociale et des familles ορίζει τα εξής:

«Το ειδικό επίδομα αυτονομίας ισούται με το ποσό του τμήματος του προγράμματος βοήθειας που χρησιμοποιεί ο δικαιούχος, μείον τη συμμετοχή με την οποία βαρύνεται.

Η συμμετοχή αυτή υπολογίζεται και επικαιροποιείται την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους σε συνάρτηση με τους πόρους του δικαιούχου, οι οποίοι καθορίζονται σύμφωνα με τους όρους των άρθρων L. 132-1 και L. 132-2, και με το ποσό του προγράμματος βοήθειας, βάσει εθνικής κλίμακας η οποία αναπροσαρμόζεται την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους κατ' εφαρμογήν του άρθρου L 232-3-1.

[…]»

17 Το άρθρο L. 245-1 του εν λόγω κώδικα προβλέπει τα εξής:

«I. – Κάθε πρόσωπο με αναπηρία το οποίο διαμένει μόνιμα και νόμιμα στη μητροπολιτική Γαλλία, στα διαμερίσματα που αναφέρονται στο άρθρο L. 751-1 του code de la sécurité sociale (κώδικα κοινωνικής ασφάλισης) ή στο Saint-Pierre-et-Miquelon, δεν έχει συμπληρώσει το καθοριζόμενο με διάταγμα όριο ηλικίας και έχει αναπηρία που πληροί τα κριτήρια που ορίζονται με διάταγμα, λαμβανομένου υπόψη του είδους και της εκτάσεως των προς κάλυψη αναγκών του, υπό το πρίσμα του προσωπικού του σχεδιασμού, δικαιούται αντισταθμιστική παροχή σε είδος η οποία μπορεί, κατ' επιλογήν του δικαιούχου, είτε να χορηγηθεί σε είδος είτε να καταβληθεί σε χρήμα.

Όταν το πρόσωπο πληροί τις σχετικές με την ηλικία προϋποθέσεις για τη θεμελίωση του δικαιώματος στο επίδομα που προβλέπεται στο άρθρο L. 541-1 του κώδικα κοινωνικής ασφάλισης, η πρόσβαση στην αντισταθμιστική παροχή είναι δυνατή σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στο τμήμα III του παρόντος άρθρου.

Όταν ο δικαιούχος της αντισταθμιστικής παροχής έχει θεμελιώσει δικαίωμα της ίδιας φύσεως στο πλαίσιο ενός συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, τα ποσά που καταβλήθηκαν στο πλαίσιο αυτό αφαιρούνται από το ποσό της αντισταθμιστικής παροχής υπό προϋποθέσεις που καθορίζονται με διάταγμα.

[…]»

18 Το άρθρο L. 245-6 του εν λόγω κώδικα ορίζει τα εξής:

«Η αντισταθμιστική παροχή χορηγείται επί τη βάσει τιμών και χρηματικών ποσών που καθορίζονται ανάλογα με το είδος της δαπάνης, εντός των ορίων κάλυψης τα οποία ενδέχεται να κυμαίνονται ανάλογα με τους πόρους του δικαιούχου. Τα μέγιστα ποσά, οι τιμές και τα όρια κάλυψης καθορίζονται με αποφάσεις του αρμόδιου για τα άτομα με αναπηρία Υπουργού. Ο τρόπος και η διάρκεια χορηγήσεως της παροχής αυτής καθορίζονται με διάταγμα.

Εξαιρούνται των πόρων που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του ύψους της κάλυψης στην οποία αναφέρεται το προηγούμενο εδάφιο:

– τα εισοδήματα από επαγγελματική δραστηριότητα του ενδιαφερομένου·

– οι προσωρινές αποζημιώσεις, παροχές και ισόβιες πρόσοδοι που καταβάλλονται στα θύματα εργατικών ατυχημάτων ή τους έλκοντες εξ αυτών δικαιώματα που μνημονεύονται στην περίπτωση 8 του άρθρου 81 του code général des impôts·

– τα υποκατάστατα εισοδήματα των οποίων ο κατάλογος καθορίζεται με κανονιστική πράξη·

– τα εισοδήματα από δραστηριότητα του συζύγου, του συντρόφου, του προσώπου με το οποίο ο ενδιαφερόμενος έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, του προσώπου που παρέχει φροντίδα στο σπίτι και το οποίο, διαμένοντας στην οικία του ενδιαφερομένου, παρέχει σε αυτόν ουσιαστική βοήθεια και των γονέων του ενδιαφερομένου, ακόμη και όταν ο τελευταίος διαμένει μαζί τους·

– οι ισόβιες πρόσοδοι που μνημονεύονται στην περίπτωση 2 του σημείου I του άρθρου 199 septies του code général des impôts, εφόσον έχουν συσταθεί από πρόσωπο με αναπηρία για το ίδιο ή για λογαριασμό του από τους γονείς του ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του, τους παππούδες, τα αδέλφια ή τα τέκνα του·

– ορισμένες κοινωνικές παροχές με ειδικό αντικείμενο των οποίων ο κατάλογος καθορίζεται με κανονιστική πράξη.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

19 Οι σύζυγοι Dreyer είναι Γάλλοι υπήκοοι οι οποίοι κατοικούν στη Γαλλία και έχουν τη φορολογική κατοικία τους σε αυτό το κράτος μέλος. Ο R. Dreyer, συνταξιούχος πλέον, διήνυσε την επαγγελματική σταδιοδρομία του στην Ελβετία και τόσο ο ίδιος όσο και η σύζυγός του υπάγονται στο ελβετικό καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης.

20 Με καταλογιστική πράξη της 31ης Οκτωβρίου 2016, που επιβεβαιώθηκε με απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2016, η γαλλική φορολογική διοίκηση υπήγαγε τους συζύγους Dreyer, για τα εισοδήματα από περιουσία που απέκτησαν στη Γαλλία κατά τη διάρκεια του έτους 2015 με τη μορφή εισοδημάτων από κινητές αξίες, στη γενική εισφορά κοινωνικού χαρακτήρα, στην εισφορά για την εξόφληση του κοινωνικού χρέους, στην κοινωνικού χαρακτήρα επιβάρυνση και στην πρόσθετη στην επιβάρυνση αυτή εισφορά καθώς και στην εισφορά αλληλεγγύης (στο εξής, από κοινού: επίμαχες εισφορές και επιβαρύνσεις). Οι σχετικές εισφορές και επιβαρύνσεις συμβάλλουν στη χρηματοδότηση

τριών γαλλικών οργανισμών, ήτοι του fonds de solidarité vieillesse (ταμείου αλληλεγγύης για τους ηλικιωμένους, στο εξής: FSV), του caisse d'amortissement de la dette sociale (ταμείου αποπληρωμής κοινωνικού χρέους, στο εξής: CADES) και του caisse nationale de solidarité pour l'autonomie (εθνικού ταμείου αλληλεγγύης για την αυτονομία, στο εξής: CNSA).

21 Θεωρώντας ότι οι παροχές τις οποίες διαχειρίζεται το FSV, το CADES και το CNSA και οι οποίες χρηματοδοτούνται από τις επίμαχες εισφορές και επιβαρύνσεις συνιστούσαν παροχές κοινωνικής ασφάλισης, οι σύζυγοι Dreyer αμφισβήτησαν, ενώπιον του tribunal administratif de Strasbourg (διοικητικού πρωτοδικείου Στρασβούργου, Γαλλία), ότι υπόκεινται στις εν λόγω εισφορές και επιβαρύνσεις, για τον λόγο ότι αυτοί ήταν ήδη ασφαλισμένοι στο ελβετικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και ότι δεν υποχρεούνταν να συμβάλλουν στη χρηματοδότηση του γαλλικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, λόγω της αρχής της εφαρμογής της κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας ενός μόνον κράτους μέλους που προκύπτει από τον κανονισμό 883/2004. Με απόφαση της 11ης Ιουλίου 2017, το tribunal administratif de Strasbourg (διοικητικό πρωτοδικείο Στρασβούργου) έκανε δεκτή την προσφυγή των συζύγων Dreyer απαλλάσσοντάς τους από τις επίμαχες εισφορές και επιβαρύνσεις.

22 Κατόπιν τούτου, ο ministre de l'Action et des Comptes publics άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του cour administrative d'appel de Nancy (διοικητικού εφετείου Νανσύ, Γαλλία).

23 Το ως άνω δικαστήριο επιβεβαίωσε, καταρχάς, όπως και το tribunal administratif de Strasbourg (διοικητικό πρωτοδικείο Στρασβούργου), ότι οι σύζυγοι Dreyer έπρεπε να απαλλαγούν από το τμήμα των επίμαχων εισφορών και επιβαρύνσεων που διατίθεται στο FSV και στο CADES, ήτοι από τη γενική εισφορά κοινωνικής ασφάλισης, την εισφορά για την εξόφληση του κοινωνικού χρέους, την εισφορά αλληλεγγύης και ένα μέρος της επιβαρύνσεως κοινωνικού χαρακτήρα. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το τμήμα αυτό των επίμαχων εισφορών και επιβαρύνσεων έχει άμεσο και αρκούντως ουσιαστικό σύνδεσμο με ορισμένους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης και, ως εκ τούτου, διέπεται από την αρχή της εφαρμογής της νομοθεσίας ενός μόνον κράτους μέλους την οποία προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004. Επομένως, οι σύζυγοι Dreyer, καθόσον είναι ασφαλισμένοι στο ελβετικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, δεν είναι δυνατό να υπόκεινται στη Γαλλία σε κοινωνικού χαρακτήρα εισφορές και επιβαρύνσεις για τη χρηματοδότηση του γαλλικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τη νομολογία που διαμορφώθηκε με την απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123).

24 Αντιθέτως, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν το τμήμα των επίμαχων εισφορών και επιβαρύνσεων που διατίθεται στο CNSA, ήτοι ένα τμήμα της επιβαρύνσεως κοινωνικού χαρακτήρα και της πρόσθετης εισφοράς, μπορεί να θεωρηθεί ότι χρηματοδοτεί ομοίως παροχές κοινωνικής ασφάλισης, υπό την έννοια του κανονισμού 883/2004, και ότι έχει άμεσο και αρκούντως ουσιαστικό σύνδεσμο με ορισμένους κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης.

25 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει, παραπέμποντας στη σκέψη 37 της αποφάσεως της 21ης Φεβρουαρίου 2006, Hosse (C-286/03, EU:C:2006:125), ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μια παροχή μπορεί να θεωρηθεί ως «παροχή κοινωνικής ασφάλισης» μόνον αν, αφενός, χορηγείται στους δικαιούχους ανεξαρτήτως κάθε ατομικής και κατά διακριτική ευχέρεια εκτιμήσεως των προσωπικών αναγκών, βάσει καταστάσεως καθοριζομένης από τον νόμο και, αφετέρου, αναφέρεται σε έναν από τους κινδύνους οι οποίοι απαριθμούνται ρητώς στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004.

26 Όσον αφορά τις δύο παροχές του CNSA που χρηματοδοτούνται από ένα τμήμα των επίμαχων εισφορών και επιβαρύνσεων, ήτοι το ειδικό επίδομα αυτονομίας (allocation personnalisée d'autonomie, στο εξής: APA) και την αντισταθμιστική παροχή αναπηρίας (prestation compensatoire du handicap, στο εξής: PCH), το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η δεύτερη προϋπόθεση που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη πληρούται. Αντιθέτως, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η πρώτη προϋπόθεση μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται απολύτως. Πράγματι, καίτοι διαπιστώνει ότι το APA και η PCH

χορηγούνται ανεξαρτήτως οποιασδήποτε κατά διακριτική ευχέρεια εκτιμήσεως των προσωπικών αναγκών του αιτούντος, βάσει καταστάσεως καθοριζομένης από τον νόμο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, απηχώντας το επιχείρημα που προέβαλε ο ministre de l'Action et des Comptes publics, ότι το APA και η PCH θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι δεν χορηγούνται ανεξαρτήτως οποιασδήποτε ατομικής εκτιμήσεως των προσωπικών αναγκών των δικαιούχων, δεδομένου ότι το ποσό τους εξαρτάται από το ύψος των πόρων των εν λόγω δικαιούχων ή διαφοροποιείται ανάλογα με τους πόρους αυτούς.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το cour administrative d'appel de Nancy (διοικητικό εφετείο Νανσύ) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Ερωτάται αν οι επιβαρύνσεις υπέρ του [CNSA], οι οποίες συμβάλλουν στη χρηματοδότηση [του APA και της PCH], συνδέονται άμεσα και αρκούντως με ορισμένους από τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που απαριθμούνται στο άρθρο 3 του κανονισμού [883/2004] και, επομένως, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, απλώς και μόνο διότι οι παροχές αυτές συνδέονται με κάποιον από τους απαριθμούμενους στο εν λόγω άρθρο 3 κινδύνους και χορηγούνται χωρίς καμία διακριτική ευχέρεια, βάσει καταστάσεως καθοριζομένης από τον νόμο.»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

28 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 3 του κανονισμού 883/2004 έχει την έννοια ότι παροχές όπως το APA και η PCH μπορούν, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό τους ως «παροχών κοινωνικής ασφάλισης» κατά την έννοια αυτής της διατάξεως, να θεωρούνται ότι χορηγούνται χωρίς εξατομικευμένη εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου, μολονότι ο υπολογισμός του ύψους τους εξαρτάται από τους πόρους του δικαιούχου ή διαφοροποιείται ανάλογα με τους πόρους αυτούς.

29 Καταρχάς, παρατηρείται ότι, κατά το άρθρο 8 της Συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, τα συμβαλλόμενα μέρη ρυθμίζουν, σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ της εν λόγω συμφωνίας, τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης με στόχο να εξασφαλίσουν, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας και την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που διαμένουν στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών. Το τμήμα Α, σημείο 1, του παραρτήματος ΙΙ της συμφωνίας αυτής προβλέπει την εφαρμογή του κανονισμού 883/2004 μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Επομένως, και δεδομένου ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, του παραρτήματος ΙΙ της εν λόγω συμφωνίας, «[ο] όρος "κράτος(-η) μέλος(-η)" που περιλαμβάνεται στις νομικές πράξεις που αναφέρονται στο τμήμα Α του [εν λόγω] παραρτήματος θεωρείται ότι, πέραν των κρατών που καλύπτονται από τις σχετικές νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει και την Ελβετία», οι διατάξεις του κανονισμού αυτού καλύπτουν και την Ελβετική Συνομοσπονδία (απόφαση της 21ης Μαρτίου 2018, Klein Schiphorst, C-551/16, EU:C:2018:200, σκέψη 28).

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, η περίπτωση των προσφευγόντων της κύριας δίκης, υπηκόων κράτους μέλους οι οποίοι υπάγονται στο ελβετικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004 (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 21ης Μαρτίου 2018, Klein Schiphorst, C-551/16, EU:C:2018:200, σκέψη 29).

31 Όσον αφορά την ουσία του υποβληθέντος ερωτήματος, υπενθυμίζεται ότι η διάκριση μεταξύ των παροχών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004 και των παροχών που εξαιρούνται από αυτό στηρίζεται κατ' ουσίαν στα συστατικά στοιχεία κάθε παροχής, ιδίως στον σκοπό και στις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της, και όχι στο αν μια παροχή χαρακτηρίζεται από την εθνική νομοθεσία ως παροχή κοινωνικής ασφάλισης [πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της

5ης Μαρτίου 1998, Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, σκέψη 19, της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-433/13, EU:C:2015:602, σκέψη 70, και της 25ης Ιουλίου 2018, A (Βοήθεια για άτομο με αναπηρία), C-679/16, EU:C:2018:601, σκέψη 31].

32 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι μια παροχή μπορεί να θεωρείται ως «παροχή κοινωνικής ασφάλισης» εφόσον, αφενός, χορηγείται στους δικαιούχους, ανεξαρτήτως κάθε ατομικής και κατά διακριτική ευχέρεια εκτιμήσεως των προσωπικών αναγκών, βάσει καταστάσεως καθοριζομένης από τον νόμο και, αφετέρου, αναφέρεται σε έναν από τους κινδύνους οι οποίοι απαριθμούνται ρητώς στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 [πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 27ης Μαρτίου 1985, Hoeckx, 249/83, EU:C:1985:139, σκέψεις 12 έως 14, της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-433/13, EU:C:2015:602, σκέψη 71, και της 25ης Ιουλίου 2018, A (Βοήθεια για άτομο με αναπηρία), C-679/16, EU:C:2018:601, σκέψη 32].

33 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση που μνημονεύεται στην προηγούμενη σκέψη, υπενθυμίζεται ότι αυτή πληρούται όταν η παροχή χορηγείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, των οποίων η ικανοποίηση παρέχει το δικαίωμα λήψεώς της χωρίς η αρμόδια αρχή να δύναται να λάβει υπόψη άλλες προσωπικές περιστάσεις [πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, σκέψη 17, της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-433/13, EU:C:2015:602, σκέψη 73, και της 25ης Ιουλίου 2018, A (Βοήθεια για άτομο με αναπηρία), C-679/16, EU:C:2018:601, σκέψη 34].

34 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει, όσον αφορά παροχές των οποίων η χορήγηση εγκρίνεται ή όχι ή των οποίων το ύψος υπολογίζεται με γνώμονα το εισόδημα του δικαιούχου, ότι η χορήγηση τέτοιων παροχών δεν εξαρτάται από την κατά περίπτωση εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του αιτούντος, δεδομένου ότι πρόκειται για αντικειμενικό και εκ του νόμου οριζόμενο κριτήριο το οποίο παρέχει το δικαίωμα λήψεως του επιδόματος αυτού, αποκλείοντας τη δυνατότητα της αρμόδιας αρχής να λάβει υπόψη άλλες προσωπικές παραμέτρους (πρβλ. αποφάσεις της 2ας Αυγούστου 1993, Acciardi, C-66/92, EU:C:1993:341, σκέψη 15, της 18ης Ιουλίου 2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, σκέψη 23, και της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-361/13, EU:C:2015:601, σκέψη 52).

35 Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, με τη σκέψη 38 της αποφάσεως της 25ης Ιουλίου 2018, A (Βοήθεια για άτομο με αναπηρία) (C-679/16, EU:C:2018:601), ότι, προκειμένου να μην πληρούται η πρώτη προϋπόθεση που μνημονεύεται στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, η κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση, από την αρμόδια αρχή, των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου πρέπει να αφορά, πρωτίστως, τη θεμελίωση του δικαιώματος στο επίμαχο επίδομα. Οι ως άνω παρατηρήσεις ισχύουν, mutatis mutandis, όσον αφορά τον εξατομικευμένο χαρακτήρα της εκτιμήσεως από την αρμόδια αρχή των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου παροχής.

36 Όσον αφορά τις επίμαχες στην κύρια δίκη παροχές, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι κάθε άτομο ηλικίας τουλάχιστον 60 ετών το οποίο θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση απώλειας αυτονομίας υπό το πρίσμα προκαθορισμένων κριτηρίων και διαμένει στη Γαλλία κατά τρόπο σταθερό και νόμιμο δικαιούται το APA. Όσον αφορά την PCH, δικαίωμα σε αυτή έχει κάθε άτομο ηλικίας, καταρχήν, κάτω των 60 ετών που διαμένει στη Γαλλία κατά τρόπο σταθερό και νόμιμο και του οποίου η αναπηρία ανταποκρίνεται σε ορισμένα προκαθορισμένα κριτήρια. Δεν αμφισβητείται ότι η πρόσβαση στις δύο αυτές παροχές δεν εξαρτάται από τους πόρους του αιτούντος. Καίτοι οι πόροι αυτοί λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να καθοριστεί το πραγματικό ποσό που θα καταβληθεί στον δικαιούχο, από τα άρθρα L. 232-4 και L. 245-6 του code de l'action sociale et des familles προκύπτει ότι το ποσό αυτό υπολογίζεται, κατ' ουσίαν, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που εφαρμόζονται αδιακρίτως σε όλους τους δικαιούχους ανάλογα με το ύψος των πόρων τους.

37 Επομένως, από τις διατάξεις αυτές του code de l'action sociale et des familles προκύπτει ότι η συνεκτίμηση των πόρων του δικαιούχου δεν αφορά τη θεμελίωση του δικαιώματος στο APA και την PCH, αλλά τον τρόπο υπολογισμού αυτών των παροχών, οι οποίες πρέπει να χορηγούνται οσάκις ο αιτών πληροί, ανεξαρτήτως του ύψους των πόρων του, τις προϋποθέσεις που παρέχουν δικαίωμα στις εν λόγω παροχές.

38 Από τις ανωτέρω παρατηρήσεις προκύπτει ότι η συνεκτίμηση των πόρων του δικαιούχου προς τον σκοπό και μόνον του υπολογισμού του πραγματικού ύψους του ΕΕΑ ή της PCH επί τη βάσει αντικειμενικών και καθοριζόμενων από τον νόμο κριτηρίων δεν προϋποθέτει εξατομικευμένη εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου από την αρμόδια αρχή.

39 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Γαλλική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η ανάγκη να αξιολογηθεί, για τους σκοπούς της χορήγησης του APA και της PCH, ο βαθμός απώλειας αυτονομίας ή αναπηρίας του αιτούντος δεν απαιτεί ομοίως εξατομικευμένη εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του αιτούντος. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, η εκτίμηση της «απώλειας αυτονομίας» (όσον αφορά το APA) και της «αναπηρίας» (όσον αφορά την PCH) πραγματοποιείται από ιατρό ή άλλον επαγγελματία ιατρικο-κοινωνικής ομάδας ή από μια διεπιστημονική ομάδα επί τη βάσει πινάκων, καταλόγων και προκαθορισμένων δεικτών αναφοράς, ήτοι, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, επί τη βάσει αντικειμενικών και καθοριζομένων από τον νόμο κριτηρίων τα οποία, εφόσον πληρούνται, παρέχουν δικαίωμα στην αντίστοιχη παροχή. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η χορήγηση του APA και της PCH εξαρτάται από την εξατομικευμένη εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του αιτούντος, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως.

40 Εξάλλου, και αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Γαλλική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της, το APA και η PCH δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 883/2004. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι τόσο από τις ανωτέρω παρατηρήσεις όσο και από τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι πληρούνται οι δύο σωρευτικές προϋποθέσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως και ότι, ως εκ τούτου, το APA και η PCH πρέπει να χαρακτηρισθούν ως «παροχές κοινωνικής ασφάλισης», δεν απαιτείται να εξακριβωθεί αν οι δύο αυτές παροχές μπορούν επίσης να χαρακτηρισθούν ως «ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα», δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι δύο αυτές ιδιότητες αλληλοαποκλείονται (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2006, Hosse, C-286/03, EU:C:2006:125, σκέψη 36, και της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-433/13, EU:C:2015:602, σκέψη 45).

41 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3 του κανονισμού 883/2004 έχει την έννοια ότι παροχές όπως το APA και η PCH πρέπει, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό τους ως «παροχών κοινωνικής ασφάλισης» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, να θεωρούνται ότι χορηγούνται χωρίς εξατομικευμένη εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου, δεδομένου ότι οι πόροι του δικαιούχου λαμβάνονται υπόψη μόνον προς τον σκοπό του υπολογισμού του πραγματικού ποσού των παροχών αυτών επί τη βάσει αντικειμενικών και καθοριζομένων από τον νόμο κριτηρίων.

Επί των δικαστικών εξόδων

42 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, έχει την έννοια ότι παροχές όπως το ειδικό επίδομα αυτονομίας και η αντισταθμιστική παροχή αναπηρίας πρέπει, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό τους ως «παροχών κοινωνικής ασφάλισης» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, να θεωρούνται ότι χορηγούνται χωρίς εξατομικευμένη εκτίμηση των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου, δεδομένου ότι οι πόροι του δικαιούχου λαμβάνονται υπόψη μόνο προς τον σκοπό του υπολογισμού του πραγματικού ποσού των παροχών αυτών επί τη βάσει αντικειμενικών και καθοριζομένων από τον νόμο κριτηρίων.

(υπογραφές)